

HET ZOGENAAMD *G*ANGBAAR *O*PVOEDKUNDIG *G*EWELD

Resultaten van de peiling naar de meningen en gedragingen van de Belgische
bevolking

CONTEXT

Onder het *Zogenaamd Gangbaar Opvoedkundig Geweld* wordt fysiek, psychisch en/of verbaal geweld verstaan dat als opvoedkundig wordt bestempeld, in de zin dat het wordt gebruikt voor een doel dat als opvoedkundig wordt beschouwd. Het wordt 'gangbaar' genoemd omdat het vaak om een alledaagse praktijk gaat, die men als banaal en normaal beschouwt en die getolereerd en soms zelfs aangemoedigd wordt.

De negatieve impact van het gebruik van geweld bij de opvoeding staat buiten kijf (impact op de lichamelijke en de geestelijke gezondheid en ontwikkeling van het kind). Vanuit dit oogpunt, en zoals het Verdrag inzake de rechten van het kind en vele internationale instanties hebben aangegeven, moet de wet de belangrijkste garantie zijn voor het verbod op geweld in de gezinsomgeving.

“Ça va eh, 2 of 3 klappen gedurende onze relatie – dat heeft je nooit vermoord”

België is al meerdere keren op het matje geroepen, onder andere door het Europees Comité voor Sociale Rechten en het VN-Comité voor de Rechten van het Kind, over het **gebrek aan een duidelijk verbod op het gangbaar opvoedkundig geweld** (veelheid aan regels op het strafrechtelijk en burgerlijk niveau, gebrek aan expliciete inhoud, ambivalente rechtspraak enz.).

Terwijl de staat geconfronteerd werd met deze bevelen om wetgeving aan te nemen, **heeft België tot dusver niets gedaan**, ondanks herhaaldelijke beloftes om te handelen en een erkenning van de ongeschiktheid van zijn wettelijk kader in het licht van internationale normen.

Daarom **wilde DEI-Belgique weten of de wetgeving werkelijk door iedereen werd begrepen** en/of dit om een minderheidsprobleem ging dat voortvloeyde uit individuele praktijken. Een peiling voor heel België werd opgestart om de mening en het gedrag van de bevolking hierover in kaart te brengen.

Proces en opzet van het onderzoek

DEDICATED

Het onderzoek werd uitgevoerd door het opiniepeilingsinstituut **Dedicated**. Het instituut heeft al meer dan 30 jaar ervaring met marktstudies en opiniepeilingen en werkte samen met verschillende overheidsinstanties en tal van non-profitorganisaties.

De peiling werd **tussen 10 maart en 18 maart 2020** online uitgevoerd op een **representatieve steekproef van 2.013 Belgen van 18 tot 75 jaar**. De respondenten werden gerekruteerd uit een panel van ongeveer 135.000 internetgebruikers die bereid waren deel te nemen aan onlinepeilingen. **Dit onderzoek werd uitgevoerd vóór de Covid-19-crisis, die dus nog geen invloed kon hebben op de resultaten.**

Er werden quota toegepast voor de belangrijkste sociaal-demografische criteria (provincie, geslacht, leeftijd enz.). Alleen de respondenten die aan de quota beantwoordden, werden toegelaten tot de voornaamste vragenlijst.

Om de antwoorden niet te beïnvloeden, werden de naam van de opdrachtgever van het onderzoek en het precieze onderwerp niet **vermeld**. Op de totale steekproef (N = 2.013) bedraagt de maximale foutmarge (dat wil zeggen voor frequenties rond 50%) $\pm 2,05\%$.

OPDRACHTGEVERS EN UITVOERDERS VAN HET ONDERZOEK

DEDICATED

PARTNERS

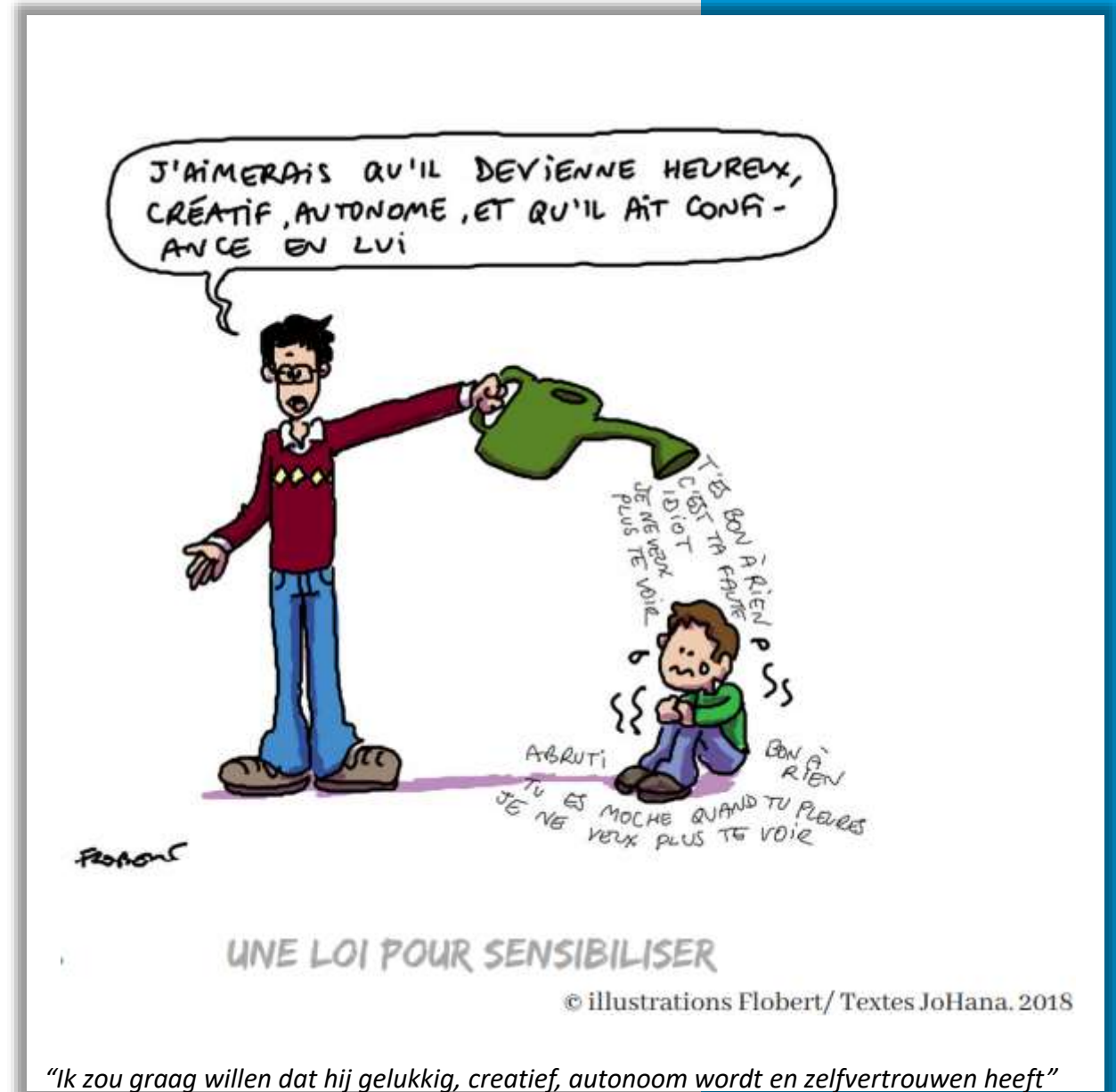
Wat de grafieken betreft, werden de resultaten, afhankelijk van de vragen, volgens de 4 volgende criteria gesorteerd:

- **Het geslacht:** vrouwen (1.026) of mannen (987)
- **De taal:** Frans (795) of Nederlands (1.207)
- Categorieën ouders volgens hun leeftijd kinderen
 - **“baby’s”:** ouders van kinderen van 0 tot 6 jaar (248)
 - **“kinderen”:** ouders van kinderen van 7 tot 12 jaar (222)
 - **“tieners”:** ouders van kinderen van 13 tot 19 jaar en degene die ouder dan 19 jaar zijn maar nog in het ouderlijk huis wonen (387)
 - **“volwassenen”:** ouders van kinderen ouder dan 19 jaar die niet meer in het ouderlijk huis wonen (543)
 - **“geen kinderen”:** degenen die geen kinderen hebben (gehad) (841)

VOORNAAMSTE BEVINDINGEN

- Deze bevindingen zijn het resultaat van een **eerste analyse**. Deze peiling kan later het onderwerp van een meer diepgaande analyse vormen.
- (Psychologische en fysieke) straffen **behoren tot de opvoedingsgewoonten van de overgrote meerderheid van de ouders**. Deze straffen worden echter niet als nuttig beschouwd.
- Er is een daadwerkelijk tekort aan kennis over de bestaande wetgeving. **7 op de 10 respondenten weet niet of bepaalde straffen al dan niet toegelaten zijn bij de opvoeding van zijn kinderen**.
- De **meerderheid van de bevolking is voorstander van het aannemen van een wetgeving** (die eerder moet bewustmaken dan bestraffen).

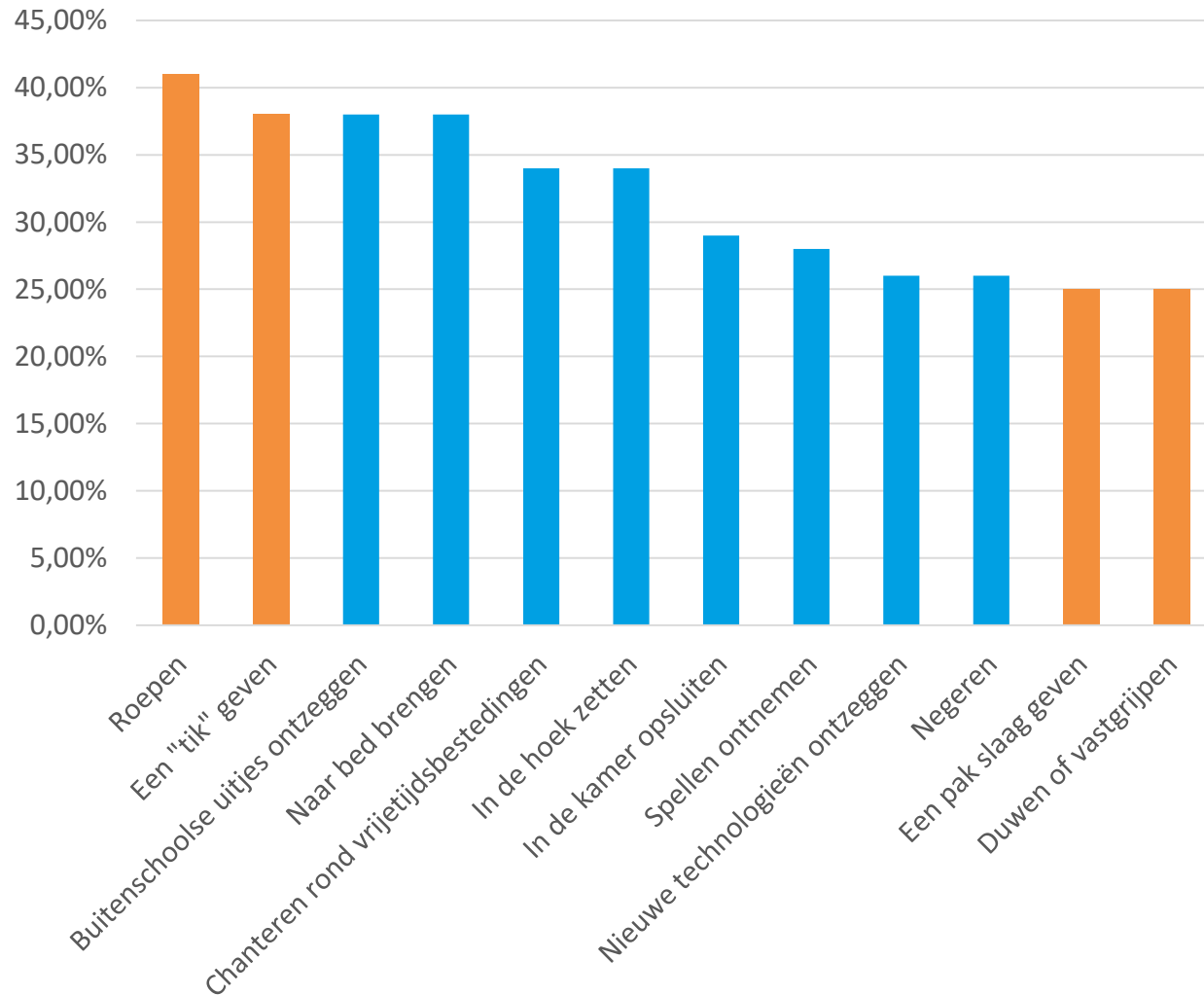

"Ik zou graag willen dat hij gelukkig, creatief, autonoom wordt en zelfvertrouwen heeft"
Je bent waardeloos - Het is jouw schuld - Idioot - Ik kan je niet meer zien - Stom - Goed voor niets - Je bent lelijk als je huilt - Ik wil je niet meer zien

Een wet om te sensibiliseren

PERCEPTIES VAN HET OPVOEDKUNDIG GEWELD

Prevalentie van de meest goedgekeurde straffen

Globaal genomen vinden de respondenten dat een ouder het recht heeft om zijn kind te straffen (91%). De straffen die, in een regelmatige omgeving, het meest goedgekeurd worden (meer dan 1 op de 4 respondenten) omvatten, in aflopende volgorde:

1. Roepen
2. Een "tik" geven
3. Buitenschoolse uitjes ontzeggen
4. Naar bed brengen
5. Chanteren rond vrijetijdsbestedingen
6. In de hoek zetten
7. Zakgeld ontzeggen
8. Het kind in zijn kamer opsluiten
9. Het kind zijn speelmateriaal ontnemen
10. Het kind nieuwe technologieën ontzeggen (gsm, internet, enz.)
11. Het kind negeren
12. Het kind een pak slaag geven
13. Het kind duwen of vastgrijpen

“Niet roepen!”

2 op de 10 respondenten beschouwt ook de volgende ernstige straffen als **gepast** of gepast in uitzonderlijke omstandigheden:

- Aan de oren trekken
- Knijpen
- Regelmatig gebruik maken van een beledigende bijnaam
- Het kind in de kelder opsluiten
- Het kind een maaltijd ontzeggen

Voor ongeveer 1 op de 10 respondenten:

- Het kind voor lange tijd achterlaten
- Het kind een pijnlijke houding laten aannemen
- Een voorwerp naar het kind gooien
- Het kind met een voorwerp slaan
- Aan het haar trekken
- Een vuistslag geven of schoppen

ERVARINGEN MET HET OPVOEDKUNDIG GEWELD

- Respondenten lijken geen voorstanders te zijn van fysiek geweld, wat positief is.
- Vandaag de dag zijn **ontzeggingen veelal goedgekeurd** als straffen: schermgebruik ontzeggen (22%), gsm/internet ontzeggen (16%), een spel in beslag nemen (16%), uitjes verbieden (13%). Deze percentages worden verder bijna verdubbeld als we telkens gebruik uit het verleden toevoegen ("Ik doe het niet meer").
- Zelfs als ze niet dominant zijn, **kunnen we nog steeds verrast zijn door het huidige gebruik van (psychologisch en fysiek) geweld als straffen**: roepen (18%), in de hoek zetten (14%), een "tik" geven (9%), in de kelder opsluiten (10%), duwen of vastgrijpen (6%), aan de oren trekken (5%), een vuistslag geven of schoppen (5%).
- De cijfers worden verdubbeld of zelfs verdrievoudigd als we naar de 3 categorieën (zou kunnen, heeft het al gedaan maar doet het niet meer, doet het nog steeds) kijken: een vuistslag geven of schoppen (11%), duwen of vastgrijpen (22%), in de hoek zetten en roepen (48%).

- 22% van de respondenten beschouwt fysieke straffen als evident of zeker nuttig/verantwoord. Voor psychologische straffen is het 17%.
- Persoonlijke blootstelling aan opvoedkundig geweld tijdens de kindertijd lijkt wijdverbreid te zijn onder de respondenten. Zo **geeft 7 op de 10 respondenten aan ooit een pak slaag te hebben gekregen**, en meer dan 1 op de 10 respondenten werd al met een voorwerp geslagen.
- Er bestaat een verband tussen het persoonlijk ondergaan van geweld en de gepercipieerde relevantie van opvoedkundig geweld. **We kunnen inderdaad vaststellen dat slachtoffers van ernstig geweld het eerder gepast vinden om een kind met geweld te straffen.**

ANTWOORDEN VAN MANNEN/VROUWEN

Terwijl mannen en vrouwen een reeks minder “ernstige” straffen bijna evenveel gebruiken (bijv. schermgebruik ontzeggen 53% mannen v. 57% vrouwen), **maken mannen meer gebruik van zwaardere straffen**, bijvoorbeeld:

- duwen of vastgrijpen - 28% v. 16%
- een voorwerp gooien - 15% v. 8%
- een vuistslag geven of schoppen - 15% v. 6%
- aan de oren trekken – 19% v. 13%
- beledigen – 17% v. 10%

Wanneer ze geconfronteerd worden met concrete situaties (met betrekking tot geweld, conflictsituaties, enz.), lijken mannen minder goed te weten wat te doen dan de rest van de respondenten aangezien ze aan gemiddeld 12,6% van de vragen antwoorden met “ik weet niet wat ik in deze situatie moet doen” tegen 11% voor de rest van de respondenten.

REACTIES OP VERSCHILLENDE SITUATIES UIT HET DAGELIJKS LEVEN

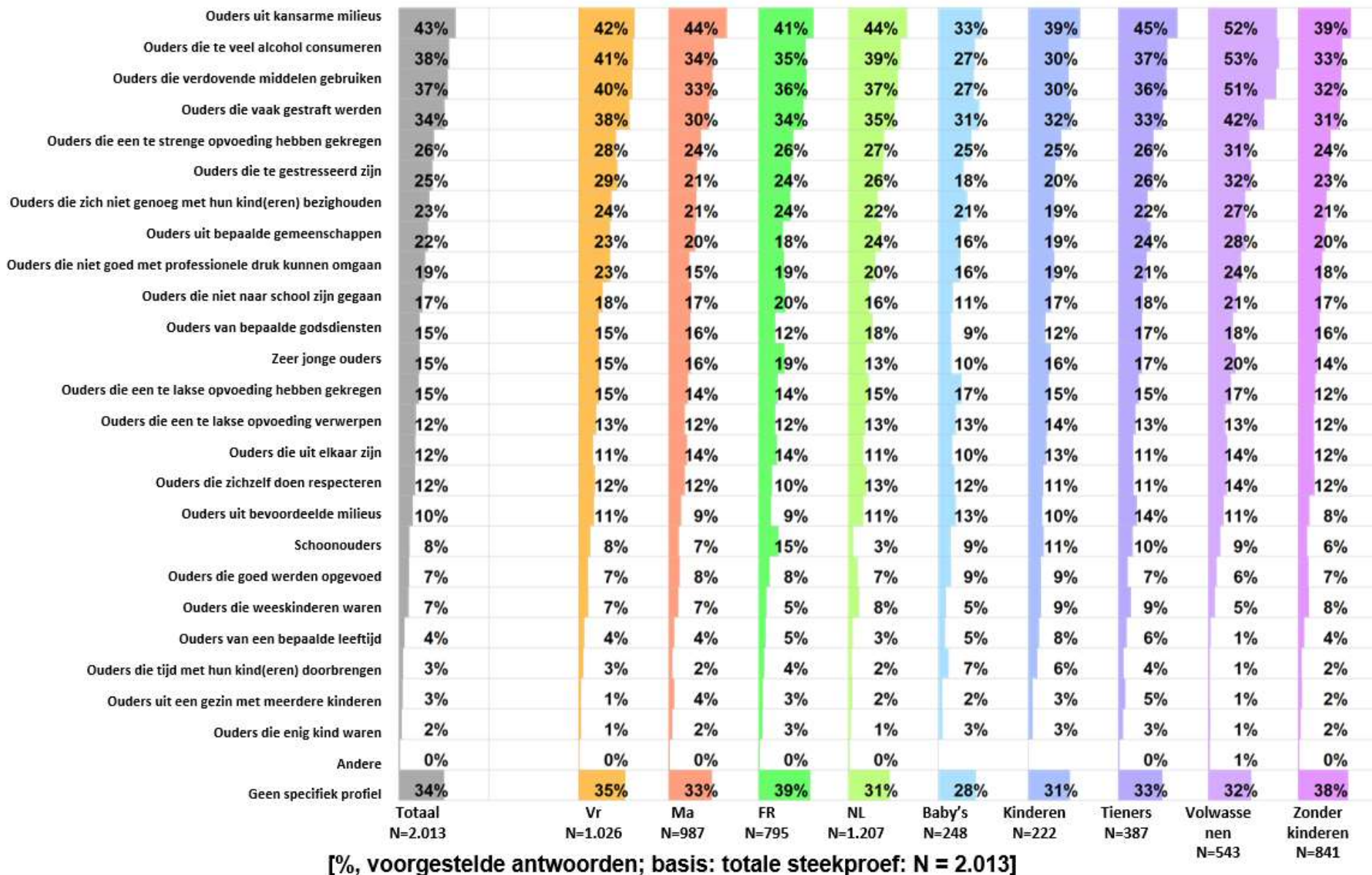
- De meerderheid van de respondenten lijkt te vinden dat het voor een volwassen persoon buiten de familiekring abnormaal is om geweld tegen een kind te kunnen uitoefenen, zelfs als dit geweld getolereerd of zelfs gewaardeerd wordt in een **ouderlijke situatie**. In dezelfde geest, lijkt het geven van een klap door een kind aan een andere ook **abnormaal**. Dit wordt interessant als we rekening houden met het feit dat 51% van de respondenten het gepast vindt om, regelmatig of onder bepaalde omstandigheden, een “tik” aan een kind te geven.
- Er lijkt een zeer sterk respect te zijn voor het ouderlijk gezag en voor de privédimensie van de gezinskring: iedereen is vrij om, in zijn eigen gezin, zijn kind zoals hij wil te straffen, en dit gezag moet worden gerespecteerd en kan niet worden overgenomen. Dit is onder andere merkbaar wanneer 38% van de respondenten er vrijwillig voor kiest om niet te reageren op het gewelddadig gedrag van ouders tegen hun kind in de supermarkt.
- Respondenten doen makkelijk beroep op het ontzeggen van hobby's om een kind te straffen. Deze indicator onthult de manier waarop er naar hobby's gekeken wordt, zelfs als dit één van de kinderrechten is, net zoals het recht om naar school te gaan.

Inconsistenties
“Stop jouw broer te slaan”

5.2. Percepties van de profielen van **daders** van opvoedkundig geweld

Q6g. Volgens u, wat zijn de kenmerken van ouders die hun kind(eren) vaak fysiek straffen?

PERCEPTIES VAN
DE **DADERS** VAN
OPVOEDKUNDIG
GEWELD

Respondenten percipiëren geweld als meer voorkomend in de meer kwetsbare omgevingen.

In de praktijk is het verschil echter helemaal niet significant.

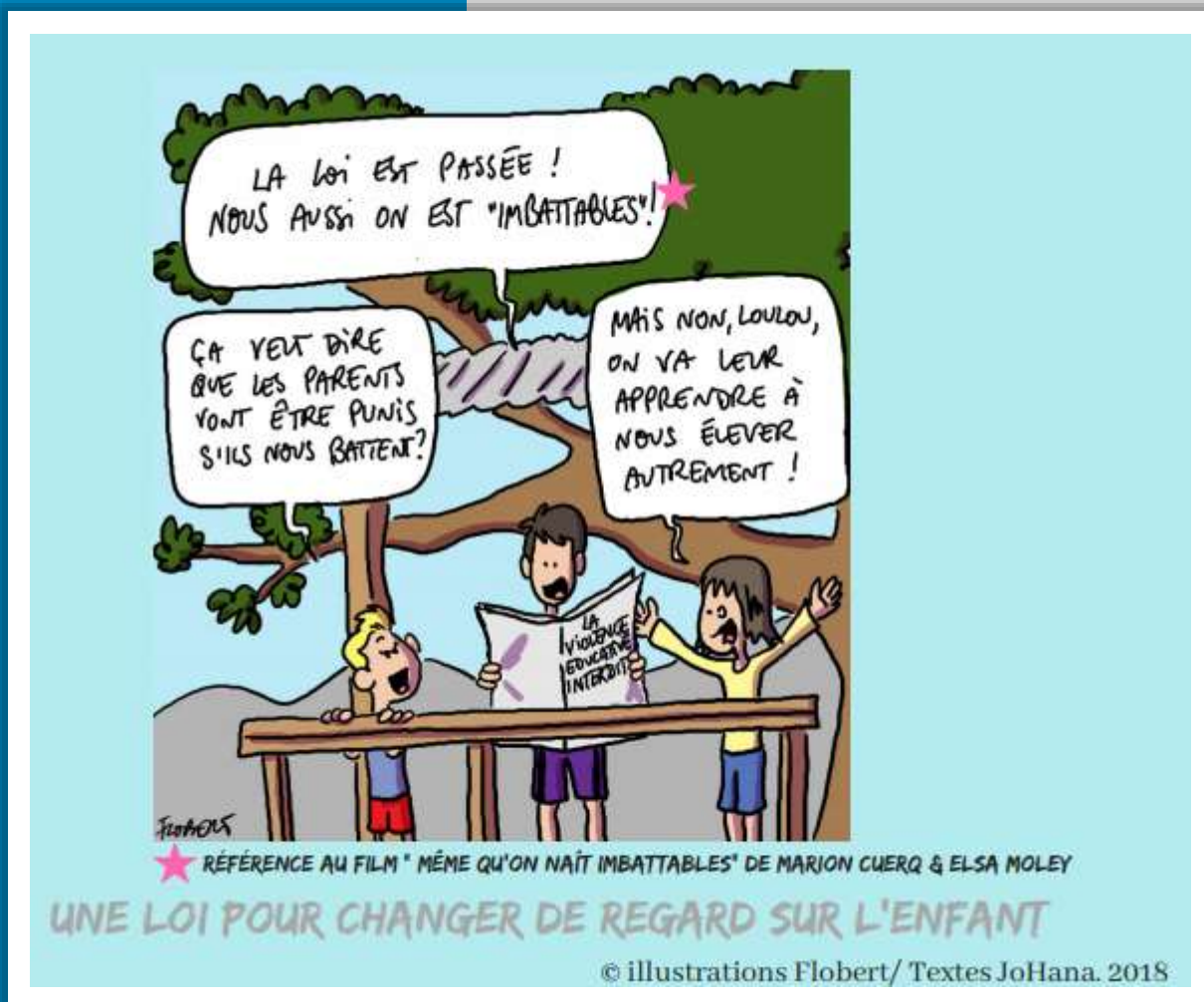
KENNIS VAN HET WETTELIJK KADER

- Van alle genoemde gedragingen is er geen enkele waarvan meer dan 61% van de respondenten kan zeggen dat het verboden is. Zo zijn bijvoorbeeld **bijna vier op de tien mensen van mening dat een vuistslag geven, schoppen of slaan met een voorwerp niet wettelijk verboden is.**
- Op dezelfde wijze, zijn **4 tot 8 op de 10 mensen van mening dat straffen zoals "het kind dwingen om in een pijnlijke houding te blijven, water op zijn hoofd gieten, hem in de kelder opsluiten" ook niet verboden zijn.**
- Slechts 33% van de respondenten is zeker dat er een wet bestaat om kinderen te beschermen. **Men kan dus zeggen dat er een significant tekort aan kennis bestaat met betrekking tot wat al dan niet toegelaten is bij de opvoeding van kinderen.**

MENINGEN OVER HET AANNEMEN VAN EEN WET

- Op de vraag of een wet moet worden aangenomen, reageert 67% op een positief manier (meer vrouwen en ouders van jonge kinderen), en 19% eerder of helemaal negatief (15% zonder mening).
- Dit percentage stijgt verder tot 74% wanneer we de aard van de overwogen wet verduidelijken (geen strafrechtelijke vervolging). Slechts 13% is dan eerder of helemaal negatief (13% zonder mening).
- 3/4 van de respondenten is dus voorstander van een niet-bestrafende wet (wijziging van het Burgerlijk Wetboek). Een minderheid is ertegen. Als we de mensen zonder mening buiten beschouwing laten, is 85% van de respondenten voorstander van het aannemen van een wet zolang de inhoud ervan aan hen wordt uitgelegd.

- "De wet is aangenomen, ook wij zijn onverslaanbaar!"
- "Betekent het dat ouders gestraft zullen worden als ze ons slaan?"
- "Helemaal niet, we zullen ze leren ons anders op te voeden"

Een wet om de blik op het kind te veranderen

EN WAT ZEGGEN DE KINDEREN ERVAN?

Het Kinderrechtencommissariaat, de Kinderrechtencoalitie en het Kenniscentrum Kinderrechten deden een onderzoek naar de effecten van het coronavirus op kinderen in België, en gaf ze zo een stem:

- *"Hoe langer corona duurt, hoe stouter mijn broertje van zes wordt. Hij maakt zijn huiswerk niet en doet erg vervelend. Soms slaat mijn vader hem hard terwijl wij toekijken. Mijn ouders hebben duidelijk veel meer stress dan normaal"*, (meisje, 10-11 jaar).
- *"Ik ben soms heel verdrietig omdat ik me nu opgesloten voel. Ik heb al veel ruzie gehad met mijn ouders, mijn broer en mijn zus. Ik heb ook het gevoel dat mijn ouders het me kwalijk nemen dat ik ruzie heb met mijn broer en mijn zus. Ik word ook wel eens geslagen door mijn ouders"*, (meisje, 12-13 jaar).

Ongeveer 1 op de 10 kinderen/jongeren is het slachtoffer van fysiek of verbaal geweld. De meerderheid van deze kinderen en jongeren zegt dat ze nu meer geweld ervaren dan voor de coronacrisis. 19% van de kinderen die het slachtoffer zijn van geweld, ervaart nu veel meer geweld en 47% iets meer geweld. Meer dan de helft van de jongeren die het slachtoffer zijn van geweld zegt ook dat het nu veel meer (17%) of iets meer (45%) gebeurt.

WAT NU?

DEI-Belgique en veel andere actoren in de kinderrechtssector pleiten al jaren voor het aannemen van een duidelijke, niet-bestrafende wetgeving, die mensen herinnert dat geweld geen opvoedingsmiddel is; en beschouwen de wet als een noodzakelijke en zelfs onontbeerlijke voorwaarde. Als de staat geen duidelijke en krachtige boodschap naar gezinnen stuurt, wie dan wel?

Als dit niet voldoende blijkt te zijn kan deze wet de basis vormen voor een **bewustmakings-en preventiecampagne** om een mentaliteitswijziging te bekomen én om opvoedingsondersteunende maatregelen te implementeren.

De huidige Covid-19crisis heeft dit probleem nog meer scherpgesteld.

Art. 2

In het Burgerlijk Wetboek wordt een artikel 371/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 371/1. Een kind heeft recht op verzorging, veiligheid en een goede opvoeding. Het moet worden behandeld met respect voor zijn persoon en zijn eigenheid en het mag niet worden onderworpen aan vernederende behandelingen of andere vormen van fysiek of psychisch geweld.”.

Hiernaast is het **wetsvoorstel** dat in het verleden werd ingediend en dat als **basis voor een concrete discussie** kan dienen.

Om deze presentatie af te sluiten, moet worden opgemerkt dat het nuttig was om een **vaststelling** van de huidige situatie te maken, en dat het evenzeer nuttig zou zijn om hetzelfde te doen een paar jaar na het aannemen van een wet, om de mentaliteitsverandering te peilen.

Bedankt voor uw aandacht.

